

Maatschappelijke financiering wijkwarmtebedrijf Verslag bespreking 21 september 2020

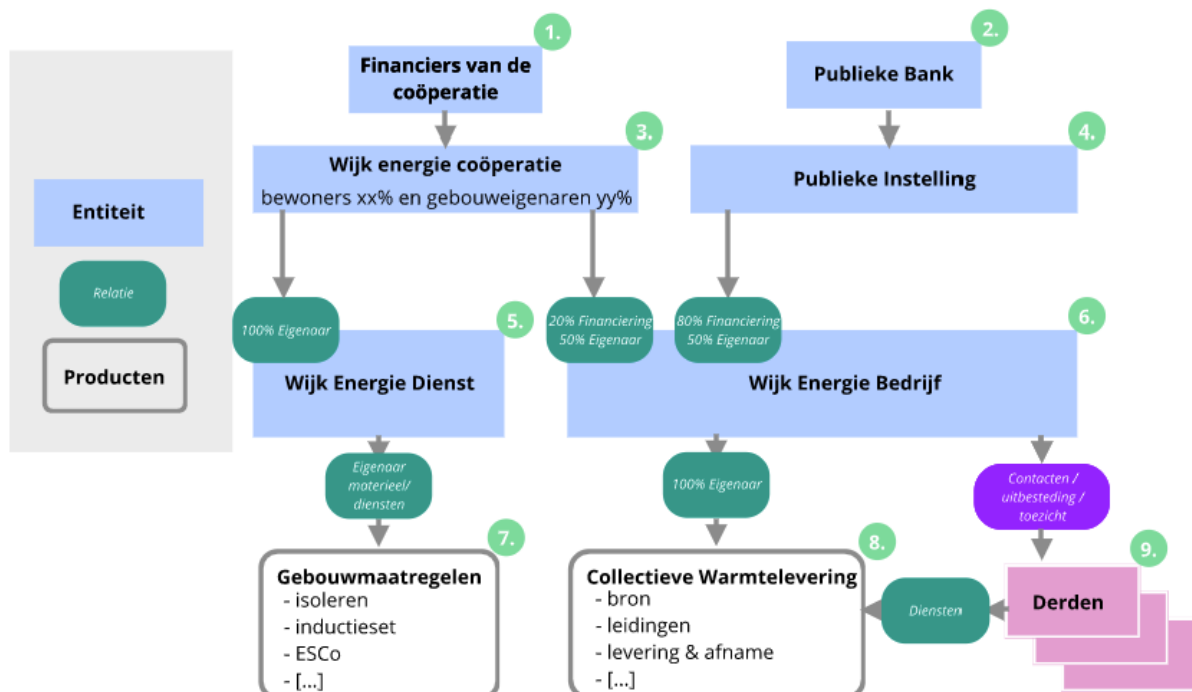
Stichting Spaargas en de gemeente Haarlem hebben samen met de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) onderzocht onder welke voorwaarden de BNG bereid is een warmtenet in de wijk Ramplaankwartier te financieren. In deze sessie wordt hun aanpak besproken met andere gemeenten en initiatieven, die zoeken naar aantrekkelijke maatschappelijke financiering.

Aanpak Haarlem

Aanleiding voor de bespreking is het plan van stichting Spaargas en de gemeente Haarlem om in het Ramplaankwartier een duurzaam warmtenet aan te leggen. Het gaat om een jaren dertig wijk met 1.200 woningen met veel hoogopgeleide bewoners. In deze wijk is geen bron in de buurt en de ambitie is om de benodigde warmte zoveel mogelijk in de wijk zelf op te wekken. Daarom is gekozen voor schilisolatie C, koken op inductie, 12 PVT panelen per woning en warmteopslag van de warmte die in de zomer wordt opgewekt in drie grote WKO's. Die 12 PVT panelen zijn de uitkomst van een berekening van de TU Delft dat dit aantal voldoende is voor 'autarkische verwarming'. Het warmtenet krijgt een temperatuur van ongeveer 18 graden (een flexibele, goedkope buis). Een warmtepomp in de woning kricht dit op naar 55 graden. Dat is een interessante CoP in vergelijking met luchtwarmtepomp. De panelen wekken daarnaast ongeveer voldoende stroom op voor de warmtepomp.

In Haarlem is de volgende opzet bedacht:

Organogram

Er is een opknip gemaakt tussen de gebouwmaatregelen de collectieve warmtelevering. Tussen een Wijk Energie Dienst, die verantwoordelijk wordt voor de gebouwmaatregelen en een Wijk Energie Bedrijf voor de collectieve warmtelevering. De PVT-panelen zijn door middel van een opstalcontractje bron van de collectieve warmtelevering. De Wijk Energie Dienst kan bijvoorbeeld

verantwoordelijk worden voor gezamenlijke inkoop, en misschien ook voor toezicht op de uitvoering van besparingsmaatregelen.

De reden voor deze keuze is dat de gemeente wel een bepaalde verantwoordelijkheid wil voor de levering van warmte, maar niet verantwoordelijk wil worden voor problemen met de warmtevoorziening in de woning in zeer koude weken.

De Bank Nederlandse Gemeenten is in principe bereid tot financiering. Deze financiering loopt dan via de gemeente (basisscenario). De gemeente leent het geld aan het wijkenergiebedrijf of wordt voor 50% eigenaar. De gemeente brengt dan 80% van de financiering in. Alternatief is dat de gemeente het geld leent aan het WEB onder nog te bepalen voorwaarden met het warmtenet als onderpand.

Links is de coöperatie van bewoners en gebouweigenaren. Deze is deels of geheel eigenaar van het WEB en kan ook eigenaar zijn van de WED. Een bewoner kan tevens gebouweigenaar zijn en financier. Of alleen gebouweigenaar.

Spaargas heeft ook de TCO berekend conform de methode van Waternet. Op basis van de economische levensduur kan je die annuïtair uitsmeren over een aantal jaren. De eindgebruikerskosten zullen daar niet veel van afwijken. Dan is vervolgens de vraag wat mag je BAK noemen, wat aansluitvergoeding (vastrecht), wat meetvergoeding en wat energielevering. Linksom of rechtsom komt TCO bedrag terug in de kosten voor de eindverbruiker. De ene game changer is de subsidie. De andere game changer zijn kapitaalslasten.

De gemeente kan als publieke instelling van de BNG of een andere publieke bank geld lenen tegen een aanmerkelijk lager tarief dan de 6% of meer die nu het marktconforme tarief is bij de aanleg van een warmtenet. Dat lenen ze door eventueel met een opslag voor risico's en garanties aan het WEB. Dan kom je nog altijd een stuk lager uit dan 6%. Een warmtenet is een kapitaalintensief project. Dit verschil is rentevoet is cruciaal voor de haalbaarheid van de business case.

Deze constructie roept de vraag op onder welke voorwaarden de BNG wil lenen: hoeveel vinger in de pap moet de gemeente houden. De gemeente moet samen met de BNG bedenken welke rol ze wil spelen en hoe ze de wijk enthousiast wil houden. De ene helft van de wijk wil het liefst niets met de gemeente te maken hebben, de andere helft vindt de risico's groot en ziet graag een rol voor de gemeente.

De gemeente Haarlem zelf heeft ook een aantal vragen.

- Het initiële risico is belangrijk punt bij de afweging. Bij een schaal van 400 woningen valt het financiële risico mee, de orde grootte is 3 miljoen. Haarlem wil in 2040 aardgasvrij worden, dan moet je een keer beginnen.
- Het risico valt mee. Het wordt nog veel duurder als Haarlem dit niet doet. Anders moet de gemeente het zelf doen of een commercieel warmtebedrijf inhuren. Haarlem ziet het als ontwikkelkosten. Het is ook niet dat de gemeente drie miljoen in één keer moeten betalen, we lenen het en zetten stap voor stap.
- De gekozen oplossing is mogelijk ook geschikt voor 10 – 15 vergelijkbare buurten, een groot deel van de stad. Dat wil de gemeente heel graag. De gemeente wil geen nee verkopen aan andere buurten die hetzelfde willen. De verwachting is dat je in Haarlem kralen van aardgasvrije buurten gaat creëren, die je later aan elkaar kunt rijgen. Dat is een stuk gemakkelijker bij één systeem. Je wilt als gemeente regie houden, onderlinge levering mogelijk maken, en mogelijk tarieven kunnen bepalen.

- Betaalbaarheid is belangrijk voor de gemeente. De gemeente wil niet dat het Ramplaankwartier voordelen krijgt ten opzichte van andere wijken in de stad.
- De 80% heeft alleen betrekking op het Wijk Energie Bedrijf. Dat is bijna de helft van de totale investering. Juist de isolatiemaatregelen, de warmtepomp en het warmteafgiftesysteem, dat moet je zelf organiseren. Daar zijn regelingen voor bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland. Die rekenen daar 2% voor. Het warmtenet kunnen we als wijk niet zelf voorfinancieren.
- De gemeente heeft Haarlem heeft in de toekomst mogelijk geothermie, maar dit is onzeker.

Reacties

- De combinatie van een warmtenet en een reeks maatregelen in de woning is een enorm kapitaalintensieve oplossing. Je kunt je ook voorstellen dat bewoners dit op verschillende manieren betalen. Het wachten is ook een beetje op de landelijke ontwikkelingen, zoals gebouwgebonden financiering. Dit kan de risico's voor bewoners verlagen.
- Alle gemeenten/initiatieven hebben aanvraag PAW subsidie ingediend
- Het beeld in Heeg is qua financiering vergelijkbaar. Het warmtenet kost 11 miljoen, isolatie en inductie etcetera kost 9 miljoen.
- Ketelhuis (Amsterdam) voert gesprekken met Triodos en Rabobank. Het is nog onzeker of het een van beide wordt. Het gaat om de helft van de financiering. De andere helft moet komen van de PAW subsidie. Het Ketelhuisproject is ook nog op zoek naar een technische partner. Dat kan bijvoorbeeld Eteck of een aannemer zijn. Mogelijk kan dit bedrijf ook een deel van de financiering voor haar rekening nemen. Het beeld is wel dat Ketelhuis met 6% de business case niet sluitend krijgt.
- De aanpak in Prinsenbeek lijkt op die van Spaargas. De wijk heeft 500 gebouwen. Er is geen warmtebron in de buurt. Prinsenbeek denkt aan lage temperatuur net, niet aan PVT, maar aan heat pipes op de grotere gebouwen. Initiatief is in gesprek met de Rabobank en ook met BAM, die ook een investeringsmaatschappij achter zich heeft staan.
- De constructie om diensten te scheiden is nuttig. De financieringsbehoefte van een warmtenet is totaal anders dan de financieringsbehoefte van bewoners. Gemeente zit in deel waar het financiële risico ligt. Levering warmte is gereguleerde business.
- Warm Heeg denkt in een consortium van TNO samen met InvestNL, Rabobank en SNS Bank na over financiering: hoe kunnen we financiering in de verschillende fasen doen. De conclusie is dat ontwikkelfase om te onderzoeken of het lukt daarbij het lastigst is. Die kost veel geld. Het beeld is dat banken ook publieke partijen daar huiverig voor zijn.
- Een lagere rente is cruciaal. In het overleg met banken kom je snel uit op een rente van meer dan 6% over het kapitaal waarmee een warmtebedrijf/organisatie gefinancierd wordt) Als je praat over een publieke bank die voor 80% kan participeren tegen een veel lagere rente, dan worden veel meer projecten haalbaar.
- Als warmtebedrijf, waarin gemeente rol speelt, verantwoordelijk wordt voor levering, wordt gemeente er ook voor verantwoordelijk dat bewoner geen koude voeten krijgt.
- Wat in Breda speelt is dat er een groot warmtenet ligt van Ennatuurlijk. Dat drukt een groot stempel op de discussie. In Breda is nog wel wat werk nodig om een warmtebedrijf in een wijk politiek en bestuurlijk in het vizier te krijgen. Discussie wordt beheerst door Ennatuurlijk Het is David tegen Goliath. De lijn van Haarlem is ook interessant. Wij overwegen ook om niet te werken met aansluitkosten, maar dit uit de exploitatie te betalen.
- Een probleem in Heeg is dat je geen kosten per GJ mag rekenen bij de levering van lauw water. Dat is wel weer oplosbaar, maar dan heb je weer andere kosten.
- De vraag wat je eindverbruikerskosten noemt leeft breder, ook bij het opstellen van de Transitievisie warmte.

- Maatschappelijke financiering kan voorkomen dat je aan je eigen burgers kapitaal moet vragen. Je moet hiervoor niet met de pet rond in de wijk. Je moet een argeloze burger niet om € 5.000 vragen voor deze business case. Het gaat tenslotte om een risicovolle onderneming. Je moet de financiering van een warmtenet neerleggen waar ze hoort te liggen, bij professionals met ervaring in de financiering van publieke infrastructuur.

Rol gemeenten

Om tot een haalbaar project te komen is een lagere rente cruciaal.

De principevraag hoe het voor gemeenten werkbaar kan worden om te zorgen voor een lage rente zonder dat ze zich enorm aan de aanleg van warmtenetten (inclusief maatregelen in de woning) vertillen. Welke rol is er daarbij voor initiatieven? Moeten we toe naar een situatie waarin de gemeente dit herverzekert bij een landelijk warmtefonds? Welke rol kan de VNG spelen? Als we hier een oplossing voor vinden, wordt het echt mogelijk om een warmtenet te financieren.

Een andere formulering luidt: hoe lukt het lokale overheden om zo goedkoop mogelijk geld aan te trekken om infrastructuur, die in de eigen gemeente onder hun regie moet plaatsvinden, te financieren. Gemeenten zien nu nog niet dat ze deze rol hebben. Het is eigenlijk van de zotte dat burgers zich over deze vraag moeten buigen. Het gaat om publieke monopolioïde infrastructuur. De kennis en ervaring die bankiers van overheden hebben moet knetterhard worden ingezet om dit probleem op te lossen. Er is sprake van marktfalen. Dat staat ook in de nieuwe Warmtewet. In zo'n geval kan de overheid inspringen en zeggen wij pakken dit op. De bankiers van de overheid moet worden duidelijk gemaakt dat ze hier een voortrekkersrol hebben. Zij moeten zorgen voor modellen die we kunnen gebruiken. Dat is iets waar gemeenten en VNG voor moeten lobbyen.

Een mogelijke oplossing is een provinciaal fonds, die een dikke lening kan verstrekken voor de ontwikkelfase van een project met een redelijke rente voor het risico dat wordt gelopen. Voor de rest heb je een publieke of mogelijk een private bank nodig die een lage rente vraagt en in goede zekerheid de financiering van een warmtenet doet.

Mogelijk biedt ook het nieuwe fonds van 20 miljard van EZK en Financiën mogelijk een kans. De BNG zou een miljard kunnen aanvragen voor maatschappelijke financiering van warmtenetten.

Warmtewet

Een vraag is hoe dit allemaal past binnen de nieuwe Warmtewet, waarin wordt gewerkt met grote kavels. Het is belangrijk te anticiperen op de nieuwe warmtewet. Ook de VNG en andere partijen hebben stelling hebben genomen tegen het vroegtijdig aanwijzen van grote kavels. Meerdere partijen bepleiten de mogelijkheid van een wijk voor wijk benadering bepleiten, die aansluit bij de wijkuitvoeringsplannen: kleinere kavels die je aan elkaar kunt verbinden.

Hoe krijg je de bewoner mee?

Cruciaal onderdeel van de business case van een warmtenet is het volloopriscico. In de ontwikkelfase zie je het probleem ontstaan dat ze moeite hebben om bewoners zover te krijgen dat ze zich aansluiten op het warmtenet. Dit is ook het geval als je financieel een redelijk aantrekkelijk verhaal hebt en qua communicatie en werken aan draagvlak veel hebt bereikt. Je moet de zekerheid hebben dat voldoende mensen zich laten aansluiten dat is essentieel voor de business case. Een aanvullende gedachten op dit punt is dat je afstapt van subsidies, en dat in plaats daarvan bewoners een woninggebonden budget krijgen dat ze mogen gebruiken voor isolatie en aansluiting op het warmtenet. Dat gebeurt nu in Ermelo waar bewoners € 12.000 krijgen. Een andere optie is dat de

gemeente in het wijkuitvoeringsplan een harde deadline zet wanneer het gas wordt afgekoppeld. Een risico bij de eerste aanpak is dat bewoners uit zichzelf niet zo snel zullen kiezen voor een collectieve oplossing, zeker als ze € 12.000 krijgen. Dan gaan ze zelf wat bedenken. Dat voorkom je door een harde koppeling te maken met het wijkuitvoeringsplan. In Prinsenbeek is ook naar de aanpak in Ermelo hebben gekeken. Dit lijkt een dure oplossing, omdat een deel van de bewoners veel minder kosten heeft. In de BZK aanvraag voor Prinsenbeek wordt voorgesteld om de middelen om een andere manier in te zetten. In beide gevallen is het risico dat je ontevreden bewoners krijgt.

De € 12.000 per woning is een eenmalige subsidie in het kader van de Gelderse subsidieregeling aardgasvrije wijken. Het is een poging een oplossing te zoeken voor voldoende deelname, zodat het gas daadwerkelijk na acht jaar kan worden afgesloten. De aanpak is principieel anders dan besaande subsidieregelingen. De bestaande regelingen worden gebruikt door ongeveer de 60% van de bevolking die ook eigen geld heeft. Bovendien zijn ze consumentgericht in plaats van wijkgericht. Ze zorgen er niet voor dat iedereen in de wijk mee kan doen.

Gemeenten en energiebesparing

De gemeente Haarlem wil wel een bepaalde verantwoordelijkheid voor de levering van warmte, maar wil niet verantwoordelijk worden voor problemen met de warmtevoorziening in de woning in zeer koude weken. Maar wie is dan verantwoordelijk en wat betekent het voor het aantal aansluitingen als dit niet duidelijk is? En het is mogelijk voor de gemeente een reden om het gas niet af te sluiten. Hoe werkt dit in de praktijk?

Vanuit gemeente geredeneerd is van levensbelang dat voldoende bewoners meedoen, ook als we het warmtenet en de maatregelen in de woning uit elkaar halen. De kosten van isolatie zijn daarbij ook voor de bewoners essentieel. Ook de gemeente zal zich druk maken over deze kosten, ook al is ze formeel niet betrokken. De Kamerbrief van december 2019 over de warmtetransitie gaat hier ook op in:

“Om de warmtetransitie in de gebouwde omgeving uit te voeren, zijn in de meeste gevallen ook aanpassingen aan gebouwen nodig. De door de gemeente gekozen nieuwe duurzame warmtevoorziening kan in dat opzicht grote gevolgen hebben voor gebouweigenaren en verhuurders. Eigenaren en/of verhuurders moeten hun woningen en gebouwen mogelijk extra isoleren en verwarmingssystemen en kookvoorzieningen in de woning geschikt maken voor de alternatieve warmtevoorziening. De maatregelen die gebouweigenaren moeten nemen, moeten proportioneel zijn. Dat maakt dat de gemeente alleen een nieuwe warmtevoorziening in het omgevingsplan kan aanwijzen als duidelijk is dat de gebouweigenaren voldoende middelen hebben of krijgen om de aanpassingen te doen, bijvoorbeeld in de vorm van financiering of subsidies”.

Naast de formele kant is er ook een praktische kant. Er zullen mensen zijn die zeggen ik heb € 15.000 in isolatie gestoken, maar ik heb sterke twijfel of ik het daarmee haal. Dan zal het wijkinitiatief met deze mensen mee moeten denken, bijvoorbeeld door als Wijk Energie Dienst (WED) aan te bieden gedurende een paar winters een hybride warmtepomp te installeren, waardoor je wel mee kunt doen aan het wijksysteem, maar ook nog een back-up hebt. Of de WED kan ook infraroodpanelen plaatsen totdat je bij geïsoleerd hebt. Als het dan nog steeds niet kan met dat bedrag zijn er twee mogelijkheden. Of de woning heeft te veel achterstallig onderhoud, in dat geval moet het collectief systeem hiervoor niet verantwoordelijk worden. Dat kan gelden voor 10% van de wijk. Desnoods doen deze mensen niet mee. De andere mogelijkheid is dat je woningen hebt zonder achterstallig onderhoud die moeilijk te isoleren zijn: geen kruipruimte, nauwelijks een spouwmuur en dergelijke.

Deze woningen zou je kunnen beschouwen als de onrendabele top, waarvoor je een aparte regeling treft.

Essentieel is in de aanpak in Haarlem is dat je de isolatiemaatregelen niet moet koppelen aan de investering in een warmtenet door de BNG. Dit betekent ook dat het gasnet nog een tijd blijft liggen. Dat is technisch geen probleem. Het kan zijn dat over tien jaar 30% niet meedoet, maar 70% wel. Dan kan het uit. Dan is er een gesloten business case. Als 90% meedoet, is het helemaal lucratief, maar doet nog steeds 10% niet mee.

Een risico is ook dat mensen aangesloten moeten blijven, bijvoorbeeld omdat ze het toch te koud vinden als er een keer een extreme winter komt. Hoe haal je dat risico er uit?

Dit risico is geïdentificeerd als een dermate hoog risico dat het voor de start moet zijn opgelost. Een optie is te kiezen voor een VVE, waar je ook niet zo maar uit kan stappen. Een andere optie is een afsluitboete, die maximaal € 8.000 kan bedragen. Onduidelijk is of dit ook geldt voor een lage-temperatuurnet. Je zou ook als voorwaarde voor deelname kunnen stellen dat het huis voldoende is geïsoleerd. Andere ideeën zijn welkom.

In Heeg is een iets andere insteek genomen. Bewoners krijgen warmte van 70 graden, net zoals bij de eigen verbrandingsketel. Warm Heeg heeft een project gedaan met bewoners waarbij iedereen de uitgaande temperatuur op 70 graden zet, waardoor het bekend wordt waar het gaat knijpen. Helaas was het een zwakke winter, waardoor er nu nog onvoldoende informatie is. En Warm Heeg heeft tegen de bewoners gezegd dat de temperatuur van het net fasegewijs naar beneden wordt gebracht. Dat betekent dat de eerste die piept als eerste wordt aangepakt. Dat is een andere gedachtegang. Dit biedt de mogelijkheid om met minimale middelen een maximale verduurzaming kunnen realiseren. Bij deze aanpak is de temperatuur eigenlijk een variabele. Het streven is wel dat alle woningen tot schillabel C of B wordt geïsoleerd. Dat kan natuurlijk niet in één keer. Het is belangrijk om daar op een voor de bewoners comfortabele manier mee om te gaan.

In Ermelo trekken ze zes jaar uit voor de isolatiemaatregelen. In de periode heeft iedere bewoner een budget om voldoende te isoleren. Warm Heeg wil alle woningen ingaan en samen met de bewoners een technisch plan plus financiering maken. Per woning is daar twee dagen de tijd voor. Een algemeen punt is dat je er ook rekening mee moet houden dat mensen heel verschillende opvattingen kunnen hebben wat een warm huis is. Bij aardgas speelt dat niet, omdat er altijd overcapaciteit is.

Afsluiting gasnet

In zekere zin wordt de gemeente ervoor verantwoordelijk dat mensen het warm hebben. Hoe ga je dan om met die laatste 10%. Speelt de afsluiting van het gasnet in de praktijk?

In Haarlem verschilt dat per wijk. Er zijn wijken waar het gasnet moet worden vernieuwd. Daar kan de gemeente een besluit nemen om met gas te stoppen. Er moet dan een oplossing worden gezocht voor de paar woningen waar dit een probleem is. In het Ramplaankwartier is het gasnet nog goed tot ergens tussen 2030 en 2040. Het warmtenet ligt er in 2028. Als je meedoet krijg je een aantrekkelijk aanbod. Als je niet meedoet moet je t.z.t een andere oplossing zoeken.

De verwachting is dat op de meeste plaatsen het gasnet zal blijven liggen. De kosten hiervan moeten door steeds minder aansluitingen worden opgebracht. Als dan ook de gasprijs en de energiebelasting omhoog gaan zullen de mensen die in aardgas blijven geloven worden uitgerookt tenzij ze de hoofdprijs willen blijven betalen.

De besluitvorming over afsluiting van het gasnet wordt formeel geregeld in de Omgevingswet (die weer is uitgesteld). De gemeenteraad neemt een besluit in het kader van deze wet, waartegen

mensen in beroep kunnen gaan. Dan bepaalt de rechter of de gemeente zorgvuldig heeft gehandeld en een voldoende alternatief heeft geboden. Nu kan dit nog niet. Het komt er op neer dat de gemeente op een bepaald moment helaas tegen de burgers moet zeggen, als u niet meedoet aan de collectieve oplossing moet u aantonen dat u een tenminste zo goede oplossing hebt. Binnen de Warmtewet wordt het ook zo geregeld dat mensen alleen een opt-out optie hebben als bewoners een voldoende duurzaam alternatief hebben.

Elektriciteit

Binnen de business case wordt ook gebruik gemaakt van de salderingsregeling. De PVT panelen wekken vooral in de zomer stroom op, terwijl de warmtepomp vooral in de winter vraagt. Wat zijn de gevolgen voor de business case als deze regeling verdwijnt. Hiervan moet nog een inschatting worden gemaakt. Een deel van de stroom wordt wel degelijk achter de meter gebruikt door de koelkast en t.z.t. de elektrische auto. In de herfst en de lente levert het paneel direct stroom aan de warmtepomp. De schatting is dat nu een derde van de opgewekte stroom direct gebruikt wordt. Op enig moment kan het interessant worden om bijvoorbeeld aan opslag in batterijen te denken voor bijvoorbeeld elektrisch vervoer. Dit onderdeel van de business case is fijnslijperij ten opzichte van de hoofdrekensom.

Slotdiscussie

De hoofdvragen bij financiering

- Hoe maken we het voor publieke banken, die publieke investeringen financieren en gemeenten werkbaar om eerst kleinschalig en later grootschalig te investeren in warmtenetten?
- Welke onzekerheden in de business case moeten daarbij worden opgelost?
- Hoe kom je tot financiering van de ontwikkelfase?

De Europese Investeringsbank EIB heeft gigantische kredietruimte heeft gegeven voor dit doel. Het gaat om miljarden. Dit geld ligt nu bij VNG (of de BNG). De vraag is onder welke voorwaarden gemeenten het aandurven om dit geld te gaan benutten. Wat is er nodig om ervoor te zorgen dat de plannen in Haarlem, Breda en Súdwest-Fryslân door de gemeenteraad komen?

Een optie is om een notitie op te stellen waarin wordt aangegeven dat er een fonds komen met een heldere doelstelling voor de financiering en criteria die ervoor zorgen dat bovengemeentelijke risico's op kunnen worden gevangen zodat gemeenten voldoende vertrouwen krijgen in de projecten en erin durven te stappen.

Gemeenten en bewonersinitiatieven kunnen dit niet. Gemeenten hebben wel de regie, maar kunnen niet alle risico's afdekken. Een optie is dat de Provincies dit in de eigen provincie organiseren. In Friesland zijn op deze wijze zonneparken gefinancierd door een provinciaal fonds dat 20% leent, waarna je de rest via de bank op kunt halen. De warmtetransitie kan op precies dezelfde manier. In feite gaat het om twee financieringen. De eerste is de financiering van de ontwikkelfase tot financial close. Het gaat om vele tonnen tot een miljoen of meer voor een project. Daar is nu nog geen goed potje voor. Het gaat niet om een subsidie, maar om een rentedragende lening met een hoog risico. Deze lening kun je onderbrengen in de projectfinanciering. Daarnaast gaat het om de publieke financiering van het project tegen een voldoende lage rente, bijvoorbeeld via de BNG.

In Brabant heeft het initiatief te maken met het Energiefonds Brabant. Bij het grote windmolenproject van 28 molens stelde het Energiefonds zulke randvoorwaarden dat het niet mogelijk was het resterende geld tegen een lage rente te kunnen lenen. Brabant zit nu met een

bestuurder van FvD die de andere kant op loopt, al is hij wel positief over bewonersinitiatieven. Er is wel geld, maar geen goedkoop geld. Er zijn ook terugtrekkende bewegingen in het warmtedossier.

Het lijkt zinvol om bij de uitwerking van een voorstel om samen te werken met de gemeenten die PAW subsidie krijgen. Deze gemeenten hebben éénmalig geld voor de ontwikkelfase en lopen allemaal aan tegen een zodanige financiering van het warmtenet dat een aantrekkelijk aanbod aan bewoners mogelijk is.

De ontwikkeling van een structurele aanpak is ook onderdeel is van de PAW aanvraag van Warm Heeg en de gemeente. Het is de bedoeling een model te ontwikkelen dat ook in de andere dorpen en wijken van de gemeente Súdwest-Fryslân kan werken.

Het is ook goed dit met het expertisecentrum warmte te bespreken. HIER pakt dit op.

Samenwerking initiatief en gemeente

Warm Heeg denkt ook na over de invulling van een samenwerkingsovereenkomst met de gemeente voor de fase van realisatie en beheer. Daarvoor is nu nog geen model. In Haarlem is wel een samenwerkingsovereenkomst gemaakt voor de onderzoeksfase, maar niet voor het vervolg. Één optie is dat de gemeente een lening verstrekt onder voorwaarde 1 – 1000 met het warmtenet onderpand. De alternatieve optie is dat de gemeente aandeelhouder wordt met met vetorecht. De rol van de gemeente is vergelijkbaar met de aanpak in de nieuwe Warmtewet. Daar geeft gemeente een warmtebedrijf de ruimte om in een bepaalde kavel een warmtenet te runnen dat voldoet aan bepaalde kwaliteitseisen op et gebied van leveringszekerheid, samenwerking met bewoners en dergelijke.

Andere opties zijn groepsvrijstelling AVGG en een Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB). De AGVV is voor decentrale overheden een van de meest praktische manieren om toegestane staatssteun te verlenen, omdat deze veel steuncategorieën bevat en ruime toepassingsmogelijkheden biedt. Diensten van Algemeen Economisch Belang zijn economische activiteiten die een publiek belang dienen. Doorgaans is er sprake van onrendabele activiteiten en/of van activiteiten die de markt ontoereikend onder (sociaal-)maatschappelijke voorwaarden kan uitvoeren.

Zichtbaarheid

Tot slot speelt de vraag of collectieve warmtebedrijven voldoende zichtbaar zijn in het politieke en maatschappelijke debat. Er zijn belangrijke stappen gezet in het denken, maar tegelijkertijd is de ontwikkeling nog pril en onbekend. De vraag is of de aanpak met een sterke rol voor bewonersinitiatieven voldoende zichtbaar is binnen de politieke besluitvorming.

Zijn de bestuurders van gemeenten die we nu bij elkaar hebben al ambassadeurs van dit idee. Het beeld is dat we nog een paar stappen moeten zetten. Het is belangrijk dat er gemeenten komen die besluiten dit echt te gaan doen. Maar er zijn zeker kansen. De top down aanpak stuit ook op veel problemen en heeft grote moeite om bewoners mee te krijgen. Wethouders omarmen initiatieven omdat deze een antwoord hebben op de kernvraag: hoe kom je achter de voordeur. En ook de nieuwe Warmtewet laat zien dat er een begin van erkenning is.

